

Een ritme dat ademt en niet doodslaat

door Gert van Veen

„Now”, schreef het Engelse punkfanzine *Sniffin' glue* onder een tekening van drie schematisch weergegeven gitaarkoorden: „buy a guitar and form a punkband.” Drie akkoorden: dat was genoeg om zelf een bandje te beginnen.

Onder het motto *Do it yourself* — DIY — opende punk in 1976 de aanval op de vastgeroeste popwereld: in de ruim tien jaar sinds de eerste platen van Beatles en Stones had zich een voor jonge bands ondoordringbare hiërarchie gevormd. Onbedoeld redde het de popwereld uit een dreigende malaise, en gaf de muziek een stevige duw, waarvan de effecten tot in de late jaren tachtig doorklonken.

„Now”, schreef een Engels muziekblad dit jaar in een parafraze op de legendarische *Sniffin' glue*-opdracht: „buy a sampler and make a house-record.”

Tijd en produktiemiddelen mochten veranderd zijn, maar het principe was hetzelfde, zoals een hele nieuwe generatie jonge muzikanten al had ontdekt: Adamski, Baby Ford, Bomb The Bass en S-Express in Londen. In Manchester A Guy Called Gerald en 808 State, die met een verfrissend gebrek aan eerbied voor de hifi-eisen van de moderne pop de stijlvormen van een nieuwe stroming definieerden.

De opkomst van de *dance-underground* viel samen met de prijsrevolutie van de sampler — een elektronisch apparaat, waarmee muzikale informatie digitaal opgeslagen en bewerkt kan worden. In eerste instantie was de sampler een onbetaalbare machine voor de pop-elite, maar tegen het eind van de jaren tachtig was een eenvoudig model voor nog geen tweeduizend gulden te koop. Het werd het sleutel-instrument van de hip hop, waar dj's fragmenten van andere platen begonnen te verwerken in de eigen muziek. House vond een eigen vorm van digitale klankcollages, waarbij de sampler een bijna even essentiële rol vervulde.

Dansdreun

De nieuwe dansmuziek klonk primitief en goedkoop: elektronische trash, uitgebracht op piepkleine labels, vaak niet meer dan eenmansbedrijfjes, die werden gerund door de muzikanten zelf. Maar in tegenstelling tot de punk was de nieuwe underground bijna vanaf het eerste moment ook in commercieel opzicht een succes. In Engeland nam de dansrage al snel zulke massale vormen aan, dat het clubpubliek de eigen favorieten de hitparade in stuwde, zonder dat die ooit op de officiële radio, de BBC, te horen waren geweest.

Paniek. Bij de kleine maatschappijtjes, die zich opeens over de kop moesten werken om aan de vraag naar hun produkten te voldoen. Bij het Engelse tv-programma *Top of the pops*, dat wekelijks de nieuwe hits toont en zich het hoofd moest breken over de vraag hoe je zo'n instrumentale dansdreun in beeld brengt. En niet te vergeten: paniek bij de grote maatschappijen, die tot hun eigen ontzetting moesten toezien hoe de kleine labels opeens een flinke hap wegsnoepten van de jaarlijkse plaatomzet.

Pogingen om met eigen produkties greep op de housemarkt te krijgen liepen op niets uit, zodat de *majors* maar voor een andere tactiek kozen: met fikse bedragen begonnen ze alle belangrijke house-acts (Adamski, 808 State, Lil Louis, A Guy Called Gerald) bij de *independents* weg te kopen.

Ook in Nederland ontstond al snel een bloeiende *house-scene*, al duurde het geruime tijd voordat de eerste eigen platen verschenen: obscure maxisingles op kleine labels, gemaakt met een minimaal budget. Veel verder dan de status van „clubhit” brachten die eerste nationale house-platen het niet. „Niet geschikt voor de radio”, oordeelde Hilversum, dat naar Engels voorbeeld pas overstap ging toen er opeens, zonder enige *airplay*, platen in de hitlijsten opdoken.

„Hallo, bent u daar nog?!” De presentator van de TROS-top-100, net begonnen met *Yaaaah* van D-Shake, klinkt vertwijfeld. Je programma meteen te moeten openen met een nieuwe *binnenkomer* die zo'n acht minuten doordendert, is wel erg veel van het goede.

Yaaaah, de eerste nationale house-hit (op dit moment in de top-40) moest het ook niet hebben van radio-3, maar bereikte de hitlijsten dank zij de steun van de clubs en discotheken, waar de plaat al geruime tijd een *floorfiller* was. En niet alleen in Nederland. Na het succes van de jonge Amsterdamse rapper Tony Scott, die met zijn hip house tot in de Amerikaanse hitlijsten reikte, was D-Shake de tweede Nederlandse naam die in het buitenland doordrong.

It's loud, it's mean and it's going to put Dutch house music on the map once and for all, schreef het Engelse *New Musical Express*, dat struikelend over de superlatieven („this record is

Het klonk goedkoop en primitief, elektronische trash, uitgebracht op piepkleine labels. Een nieuwe underground, die in tegenstelling tot de punk ook zakelijk een succes blijkt te zijn. Paniek bij de grote platenmaatschappijen. Hip hop en house, de muziek tot haar essentie teruggebracht. „Let yourself go”, daar gaat het om. „Ik geloof in monotonie, maar als je de beat aan een stuk door laat kachelen, wordt 't vervelend.” De kick van het zelf muziek maken met sampler en computer, het speelgoed van deze tijd. Juist het Nederlandse fabrikaat drijft een wig in het onwankelbare bolwerk van de Angelsaksische popmuziek.

pure excitement”) zowaar even zijn arrogante nationalisme vergat.

Yaaaah, dat tot de Engelse top-20 doordrong, sloeg een stevige eerste bres in het bijna onneembare Britse popbolwerk. Er werden er tot nu toe zo'n zestig platen op de markt gebracht, waarvan stevens vaker (veelal)se namen opdoken in Engelse danlijsten, zoals de toonaangevende *Record Mirror-chart*. Behalve D-Shake ook King Bee, de groep van dj All Star Fresh, Black Tulip en Fierce Ruling Diva.

Het was een nog jonge scene, die muzikaal zo ongeveer het hele spectrum van dansstijlen omvatte: van snoeiharde instrumentale acid tot hip hop, freestyle, new age-house, soulachtige garage en hip house. Maar bijna alle muzikanten hadden met elkaar gemeen, dat ze de nieuwe muziek meestal nog maar heel recent hadden ontdekt.

Dj LeBeau, alias D-Shake, was „al jaren bezig” met elektronische muziek: „Vanaf de hip hop een beetje in de stijl van Adrian Sherwood en Tackhead. Toen kwam house, wat me heel erg aansprak. Dan krijg je automatisch 't idee: waarom zou ik zelf niet wat proberen.”

Jeroen Flamman van het duo Fierce Ruling Diva was drummer in een Amsterdamse hardcore-punkband, maar werd in de zomer van 1988 in New York tot de house bekeerd: „In een grote auto vol met dikke negers, die met een tweehonderd Watt-muziek-installatie door de straten pompten.” Hij kocht een drumcomputer en kwam er achter dat ritmes bedenken en programmeren „net zo leuk was als drummen op een drumstel”. Met een goedkope sampler ging hij aan de slag: „Toen zijn we zelf nummers gaan maken, met het idee: als ze het in Amerika in de huiskamer kunnen, dan kunnen wij het ook.”

Eric Cycle, een van de muzikale pijlers van Mecca, Q en House Of Venus, speelde basgitaar in „latin-getinte popbands.” Na de eerste twee house-

party's in Utrecht was hij „meteen verkocht”: „Voor de house luisterde ik alleen naar salsa en reggae — ook muziek die was gebaseerd op 't ritme, en die de hele avond doorging. En zonder de holle pretenties van de meeste andere popmuziek. Daarom kwam house voor mij als een geschenk uit de hemel: omdat eigenlijk voor het eerst ook westerse muziek die *feel* had: nummers waarbij het ging om het ritme in plaats van harmonische overgangen.”

House verbond muzikanten uit alerhande tradities, maar voegde ook een nieuw soort muzikant aan de traditionele instrumentalisten toe: de dj, wiens gebrekkige kennis van de theoretische grondbeginselen van de muziek werd gecompenseerd door een goed oor voor wat swingt, wat de dansvloer in beweging brengt.

Ook de Nederlandse house en hip hop-platen zijn voor een belangrijk deel het domein van dj's, zoals EDC, Abraxas, Dano, Johnson en All Star Fresh, die met de dubbelsingle *Back by dope demand/ Feel the flow* van zijn groep King Bee deze week de Nederlandse top tien binnenkwam. Met stip.

All Star Fresh (Guan Elmzoen) werd in 1988 tweede bij de dj-wereldkampioenschappen. Een gevestigde naam in de internationale hip hop-scene, maar zijn vijf eerder verschenen platen werden weinig meer dan culthits. *Back by dope demand* is zijn beste en meest volwassen plaat tot nu toe. Met vallen en opstaan komt de hip hop- en house-scene er zelf achter hoe de muziek moet klinken. Een traditie is er niet, de *know how* ontbreekt. Er blijft de muzikanten weinig anders over dan zelf te pionieren en op onderzoek uit te gaan.

Do it yourself: samen met zijn muzikale (en levens-) partner Abraxas huurde Jeroen Flamman een kleine studio in Amsterdam: „Gewoon om 't eens geprobeerd te hebben.” Het resultaat *I don't wanna be a freak (but I can't help myself)* brachten ze in eigen beheer uit, op het eigen Lower East Side-label. Flamman, freelance

reid, deed alles zelf: „Dat is, zeg maar, mijn eigen ziekte: ik heb nooit in loondienst gewerkt, ben altijd freelancer geweest. Als je naar een grote maatschappij stapt, dan krijg je te maken met mensen die eigenlijk helemaal niet van die muziek houden, maar die er wel over moeten beslissen.”

De totale kosten van studio, snijden van de plaat, persen, labels en hoezen bedroeg zo'n vierduizend gulden. Er werden 750 exemplaren verkocht: genoeg om een volgende plaat te financieren. Inmiddels heeft Fierce Ruling Diva vier platen op zijn naam, waaronder de dubbel-lp *The sound of planet earth*, waarvan er bijna drieduizend werden verkocht.

Wie het wat al te bewerkelijk vond zelf platen uit te brengen, kon aan-

Abraxas, met achter hem Jeroen Flamman.

Foto's Maarten Corbijn

De gevestigde popwereld wordt meegesleurd in de rage van de nieuwe dansmuziek

kloppen bij een van de gevestigde *independents*, zoals Megadisc, dat zich ook even op de opkomende dans-scene stortte, maar al na drie platen afhaakte. Sommigen zochten hun toelucht tot buitenlandse labels, zoals het Berlijnse Low Spirit, waar X-Bass zijn eerste single *Los toros diabolicos* uitbracht. Op het Belgische Antler verscheen *Apocalypse* van Voltage Control uit Utrecht, die met hun hardcore-acid zelfs doordrongen tot de New-yorkse clubs.

Als een idee in vijf minuten staat, is meestal ook 't beste. Zoals bij *Tech trance* (de b-kant van *Yaaaah*): stond te swingen achter de mengtafel dacht dat ik helemaal gek werd. I ga je steeds gekkere dingen doen. *yourself go*, daar gaat het om.”

Meestal gaat hij eerst op zoek naar een geschikte sample: „Een gimmi of een herkenbaar dingetje, zoals voorbeeld *Yaaaah*. Daar schrijf je een beat omheen, en zo bouw je verder op. 't Moeilijkste is om de menten zo te doseren dat 't spannend

Dj LeBeau, alias D-Shake.